

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ АТЕСТАЦІЇ НАУКОВИХ КАДРІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ В УКРАЇНІ

4 квітня 2019 року в Інституті законодавства Верховної Ради України у рамках заходів щодо законодавчого забезпечення розвитку реального сектору економіки було проведено круглий стіл з обговорення актуальних проблем законодавчого забезпечення сучасної системи атестації наукових кадрів вищої кваліфікації.

Відкриваючи зібрання, директор Інституту, академік НАН України Олександр Копиленко відзначив провідну роль кадрів, особливо наукових, у забезпеченні успішного соціально-економічного й культурного розвитку будь-якої країни. У цьому зв'язку в сучасних умовах неабиякого значення набуває удосконалення системи атестації наукових кадрів вищої кваліфікації в Україні. За його словами, освітня політика має бути цілковито спрямована на створення найсприятливіших правових і організаційних умов для наукової діяльності, забезпечення її ефективності та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. А це, у свою чергу, значною мірою залежить від дотримання правових норм, що регулюють сферу наукової й освітньої діяльності, та подальшого їх удосконалення відповідно до вимог європейського законодавства.

Модератор круглого столу, д.е.н. Валерій Сергієнко зробив детальний огляд основних положень прийнятої у березні 2018 року постанови Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту із присудження ступеня доктора філософії», зазначивши при цьому наявні недоліки існуючої системи присудження наукових ступенів.

У доповіді за анонсованою темою, з якою виступив консультант Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти, д.е.н. Ігор Жилияєв, основну увагу було приділено ретельному розгляду системи присудження наукових ступенів, яка має свої історичні традиції, що склалися протягом століть. На думку доповідача, запропонований згаданою постановою експеримент обмежує академічну автономію та права закладів вищої освіти. Окрім того, постанова не містить чітких стандартів щодо підготовки докторів філософії, не зовсім зрозумілим залишається і порядок формування разових спеціалізованих рад.

Підтримавши основні тези доповіді, головний науковий співробітник Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки НАН України ім. Т.М. Доброва, д.е.н. Олександр Попович зосередився у своєму виступі на аналізі загроз, що стоять перед сучасною українською наукою. Так, за останні 20 років в Україні у п'ять разів зменшилася кількість дослідників, і нині, щоби остаточно не втратити науковий потенціал країни, необхідно якнайшвидше переломити цю негативну тенденцію.

Завідувач відділу комплексних проблем державотворення Інституту законодавства, д.н.держ.упр. Валерій Воротін вказав на доцільність подальшого удосконалення законотворчої роботи з метою створення найліпших умов для здійснення Україною якісного переходу до нової форми атестації кадрів за європейським взірцем. Він підкреслив потребу в активізації процесу правової модернізації в частині формування сучасної практики та законодавчого забезпечення системи атестації наукових кадрів вищої кваліфікації в Україні.

У полемічному виступі головний науковий співробітник Інституту законодавства, д.е.н. Юрій Манцевич звернув увагу присутніх на ймовірність зростання організаційного та фінансового навантаження на заклади вищої освіти, в яких передбачається створювати разові спеціалізовані вчені ради для захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Завідувач відділу економіки вищої освіти Інституту вищої освіти НАПН України, к.ф.-м.н. Володимир Ковтунець запропонував переглянути систему оплати праці наукових працівників. Промовець також зупинився на розгляді причин негативної тенденції вимивання з України молодих вчених, для яких, за його словами, держава не створює належних стимулів щодо подальшої наукової роботи в Україні.

Заступник директора Інституту досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки НАН України ім. Т.М.Доброва, д.е.н. В'ячеслав Соловійов виступив за збереження існуючої системи атестації наукових кадрів вищої кваліфікації за умови її очищення від усіх наявних недоліків. Він також вказав на необхідність встановлення відповідальності, зокрема матеріальної, за академічну недобросовісність.

Розвиваючи тези доповіді, професор НАДУ при Президентові України, к.н.держ.упр. Олег Коваль охарактеризував форми атестації та підготовки кадрів у контексті реформи децентралізації, яка, на його погляд, потребує докорінного вдосконалення.

В обговоренні нагальних питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації також взяли участь співробітники Апарату Верховної Ради України, наукових установ та громадських організацій України: Юрій Андрійчук, Ірина Чаплай, Алла Шевченко, Андрій Шинкарьов, Василь Проданик та інші.

Сформульовані за результатами круглого столу пропозиції будуть передані до профільного комітету Верховної Ради України, а матеріали обговорення увійдуть до науково-практичного збірника.